

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION EXTRAORDINAIRE DE 2003

14 JUILLET 2003

Proposition modifiant l'article 21 du règlement en vue d'augmenter le nombre des membres des commissions

RAPPORT
FAIT AU NOM
DU BUREAU
PAR M. MAHOUX

L'auteur de la proposition constate que le hasard du résultat des élections a conduit à une situation qui n'a certainement pas été voulue par les auteurs du règlement. Dans le nouveau Sénat issu des élections du 18 mai 2003, l'opposition francophone est en effet privée du droit de vote en commission, lieu où s'effectue pourtant l'essentiel du travail parlementaire. Par voie de conséquence, elle n'est pas non plus représentée au bureau du Sénat, au sein duquel se prennent notamment des accords concernant l'organisation des travaux. Une telle situation n'est pas favorable à un bon fonctionnement de l'assemblée.

C'est pour remédier à cette situation qu'il propose d'augmenter le nombre de membres des commissions permanentes pour le faire passer de quinze à dix-sept.

Ont participé aux travaux du Bureau :

1. Membres effectifs : MM. De Decker, président; Coveliers, Mmes de Bethune, Defraigne, Leduc, MM. Nimmegeers, Timmermans, H. Vandenberghe, Mme Vanlerberghe, MM. Van Hauthem, Van Hecke et Mahoux, rapporteur.

2. Autre sénateur : M. Thissen.

Voir:

Documents du Sénat:

3-73 - SE 2003:

N° 1: Proposition de M. Thissen.

BELGISCHE SENAAAT

BUITENGEWONE ZITTING 2003

14 JULI 2003

Voorstel tot wijziging van artikel 21 van het reglement, teneinde het aantal commissieleden te verhogen

VERSLAG
NAMENS
HET BUREAU
UITGEBRACHT
DOOR DE HEER MAHOUX

De indiener van het voorstel stelt vast dat de verkiezingsresultaten hebben geleid tot een toestand die de auteurs van het reglement zeker niet gewild hebben. In de nieuwe Senaat, samengesteld na de verkiezingen van 18 mei 2003, heeft de Franstalige oppositie immers geen stemrecht meer in de commissies, terwijl precies daar het belangrijkste parlementaire werk wordt verricht. Bijgevolg is zij evenmin nog vertegenwoordigd in het Bureau van de Senaat, waar onder meer beslist wordt over de regeling van de werkzaamheden. Een dergelijke situatie is niet gunstig voor de goede werking van de assemblee.

Om verandering te brengen in deze situatie stelt de indiener voor het aantal vaste commissieleden op te trekken van vijftien naar zeventien.

Aan de werkzaamheden van het Bureau hebben deelgenomen :

1. Vaste leden : de heren De Decker, voorzitter; Coveliers, de dames de Bethune, Defraigne, Leduc, de heren Nimmegeers, Timmermans, H. Vandenberghe, mevrouw Vanlerberghe, de heren Van Hauthem, Van Hecke en Mahoux, rapporteur.

2. Andere senator : de heer Thissen.

Zie:

Stukken van de Senaat:

3-73 - BZ 2003:

Nr. 1: Voorstel van de heer Thissen.

Un premier intervenant soutient cette proposition, dans le cadre d'un sain débat démocratique. Il ajoute que la modification proposée offre aussi l'avantage d'assurer une représentation plus équilibrée des groupes linguistiques au niveau des commissions.

Lors d'un premier échange de vue informel sur cette question, l'on a fait observer par ailleurs que le sénateur de communauté germanophone, actuellement PS, cédera la place à un collègue MR en janvier 2004, et que le titulaire de ce siège pourrait une nouvelle fois changer en juin 2004, selon le résultat des élections des conseils. Dans le cadre de commissions de quinze membres, ces divers mouvements pourraient donner lieu à plusieurs remaniements successifs de la composition des commissions, en application de l'article 84-4 du règlement. Un des autres avantages de commissions de dix-sept membres serait de permettre une composition politique constante des commissions, indépendamment des fluctuations du siège de sénateur de communauté germanophone.

Dans la mesure où la modification proposée, si elle est adoptée, aurait pour effet de relever le quorum de vote en commission, le premier intervenant insiste toutefois pour que le groupe qui en serait le bénéficiaire s'engage clairement à ce que ses membres assurent les présences nécessaires dans chaque commission.

L'auteur de la proposition reconnaît que cela présentera sans doute des difficultés pratiques, inhérentes à tous les petits groupes. Mais il est clair que si son groupe est demandeur, ce n'est pas pour en tirer profit en termes de procédure, mais pour essayer d'être présent et actif, et participer au vote chaque fois que c'est possible.

Selon un autre membre, s'il est dommage que l'opposition francophone ne soit plus représentée en commission, ne va-t-on pas, le cas échéant, encore accroître le nombre de commissaires lors des prochaines élections? Deuxièmement, il rappelle que, sous la législature précédente, un autre groupe politique avait également demandé à bénéficier du droit de vote en commission, ce que le bureau avait toujours refusé.

Une membre est d'avis qu'il importe effectivement de donner la parole à l'opposition des deux parties du pays. D'autre part, cela permettrait d'atteindre un meilleur équilibre linguistique que ce n'est le cas actuellement, car la modification proposée ferait en sorte que la répartition en commission soit pratiquement identique à la répartition des sièges en séance plénière. C'est la raison pour laquelle elle juge la proposition acceptable.

Un intervenant estime qu'il est toujours délicat de modifier un règlement en fonction d'un élément factuel spécifique, d'autant plus que l'on a systématiquement refusé, dans le passé, de donner suite à des demandes similaires.

Een eerste spreker steunt dit voorstel, om een gezond democratisch debat te waarborgen. Hij voegt eraan toe dat de voorgestelde wijziging eveneens zorgt voor een meer evenwichtige vertegenwoordiging van de taalgroepen binnen de commissies.

Tijdens een eerste informele gedachteswisseling over deze kwestie werd opgemerkt dat de senator van de Duitstalige gemeenschap, nu een PS-er, in januari 2004 plaats zal maken voor een MR-collega, die op zijn beurt in juni 2004 misschien het mandaat aan iemand anders zal doorgeven, afhankelijk van de uitslag van de raadsverkiezingen. Als de commissies vijftien leden blijven tellen, zouden deze veranderingen heel wat herschikkingen teweeg kunnen brengen, door de toepassing van artikel 84-4 van het reglement. Nog een voordeel van commissies met zeventien leden is dat de politieke samenstelling van de commissie ongewijzigd blijft, ongeacht of er een andere senator voor de Duitstalige Gemeenschap komt.

Aangezien de voorgestelde wijziging, als zij wordt aangenomen, leidt tot een verhoging van het quorum voor stemmingen in commissie, vraagt de eerste spreker met aandrang dat de fractie die voordeel haalt uit de wijziging, zich ernstig engageert om haar leden indien nodig aanwezig te doen zijn in de commissies.

De indiener van het voorstel erkent dat dat ongetwijfeld praktische problemen zal veroorzaken, die nu eenmaal eigen zijn aan kleine fracties. Het spreekt echter vanzelf dat zijn fractie met dit voorstel niet uit is op louter procedurele voordelen, maar integendeel actief aanwezig wil zijn en wil deelnemen aan de stemming telkens als dit mogelijk is.

Dat de franstalige oppositie niet meer vertegenwoordigd is in commissie is volgens een lid misschien jammer, maar gaat men in voorkomend geval bij de volgende verkiezingen het aantal commissieleden nogmaals verhogen? Ten tweede herinnert hij eraan dat tijdens de vorige zittingsperiode een andere fractie ook had gevraagd om stemgerechtigd te kunnen zijn in de commissies, en dat dit altijd door het bureau werd afgewezen.

Een lid is van mening dat de bezorgdheid om de oppositie van beide landsgedeelten aan bod te laten komen inderdaad belangrijk is. Anderzijds wordt een beter taalevenwicht bereikt dan nu het geval is, aangezien met de voorgestelde wijziging de verhouding in commissie in dat opzicht nagenoeg dezelfde zou zijn als de zetelverdeling in plenaire. Om die redenen vindt zij het voorstel aanvaardbaar.

Een spreker vindt het altijd lastig een reglement te wijzigen in functie van een specifiek feitelijk gegeven, temeer daar men in het verleden telkens heeft geweigerd gevolg te geven aan gelijkaardige verzoeken.

Il constate en outre que 6 commissions de 17 membres représenteraient un total de 102 mandats de commissaires à pourvoir. Ces mandats doivent être répartis entre 71 sénateurs seulement, dont certains ne sont, bien souvent, « pas disponibles ».

En outre, plusieurs membres du groupe de l'intervenant ne voient pas d'un bon œil la modification de la répartition linguistique en commission, qui passerait de 10N/5F à 10N/7F. D'aucuns y voient une concession unilatérale, faite en échange de simples promesses.

Un autre membre rappelle que l'on avait également évoqué, dans le passé, la possibilité d'apporter aussi d'autres modifications au règlement, notamment celle consistant à désigner un éventuel vice-président supplémentaire.

Un membre estime qu'il est plutôt bizarre de lier ainsi l'extension des commissions à une éventuelle extension du bureau.

Un autre membre craint qu'il ne soit pas facile d'atteindre toujours le quorum si les commissions passent de quinze à dix-sept membres. Il faut être bien conscient de cette réalité. Si la modification proposée permet toutefois d'assurer les principes de base de la représentation démocratique, le groupe de l'intervenante n'y voit pas d'objection de principe.

Un membre est également d'avis qu'il est important que l'opposition démocratique francophone soit représentée. Il est clair que l'augmentation du nombre de membres des commissions demandera, en termes de présence, un effort particulier de la part des différents groupes. Il importe donc de prendre des engagements clairs à cet égard.

L'auteur de la proposition fait remarquer qu'en réalité, il ne faudra qu'une personne de plus par commission pour assurer le quorum. Cela demandera certes un effort, mais celui-ci lui semble loin d'être insurmontable.

Pour répondre à l'argument tiré du refus de demandes similaires dans le passé, il souligne que c'est la première fois que l'ensemble de l'opposition d'un groupe linguistique est totalement privée de représentation dans les organes de l'assemblée. Cet élément nouveau change les données du problème, et justifie à son avis une solution différente de celle retenue précédemment.

Par ailleurs, il constate qu'à la Chambre, il suffit d'être 5 sur 150 pour constituer un groupe politique, alors qu'au Sénat, un rapport de 4 sur 71 est insuffisant pour être reconnu. Si l'on appliquait les mêmes proportions qu'à la Chambre, il suffirait de 3 sénateurs sur 71 pour pouvoir former un groupe politique reconnu.

Le premier intervenant ne peut pas suivre ce dernier argument. Autant il est d'accord d'augmenter le

Daarenboven stelt hij vast dat 6 commissies van 17 leden een totaal van 102 commissiemandaten betekenen. Deze mandaten moeten worden verdeeld onder slechts 71 senatoren, waarvan er vaak enkelen « niet beschikbaar » zijn.

In zijn fractie hebben een aantal collega's daarenboven moeilijkheden met de verandering in de taalverhouding in commissie van 10N/5F naar 10N/7F. Dat wordt door sommigen beschouwd als een toegeving die van één kant komt, en dit tegen loutere beloften.

Een ander lid herinnert eraan dat er in het verleden ook is gesproken van andere mogelijke reglementswijzigingen, onder meer van een eventuele supplementaire ondervoorzitter.

Een lid vindt een dergelijke koppeling tussen de uitbreiding van de commissies en een mogelijke uitbreiding van het bureau eerder eigenaardig.

Een ander lid vreest dat met zeventien leden in plaats van vijftien, het niet evident zal zijn om altijd in aantal te zijn. Men moet zich goed bewust zijn van die realiteit. Maar als daardoor de basisprincipes van de democratische vertegenwoordiging worden gehandhaafd, is er op zich geen principieel bezwaar van haar fractie tegen het voorstel.

Een lid vindt het ook belangrijk dat de democratische Franstalige oppositiepartijen vertegenwoordigd zijn. De uitbreiding van het aantal commissieleden impliceert uiteraard dat de leden van de verschillende fracties vaker aanwezig zullen moeten zijn. Een duidelijk engagement is hier dus vereist.

De indiener van het voorstel wijst erop dat één persoon extra per commissie volstaat om het quorum te bereiken. Een onoverkomelijke inspanning zal dit dus niet vergen.

Op het argument dat soortgelijke verzoeken in het verleden steeds geweigerd zijn, antwoordt spreker dat nu voor het eerst de volledige oppositie van een taalgroep verstoken blijft van vertegenwoordiging in de organen van deze assemblee. Het probleem ligt daarvoor helemaal anders dan in het verleden, zodat een nieuwe oplossing gerechtvaardigd is.

Hij stelt bovendien vast dat in de Kamer 5 leden op een aantal van 150 volstaan om als fractie te worden erkend. In de Senaat volstaan 4 senatoren op 71 daarentegen niet om erkend te worden. Met dezelfde verhoudingen als in de Kamer, zouden 3 senatoren op 71 volstaan om als fractie te worden erkend.

De eerste spreker kan dat laatste argument niet bijtreden. Hij is het wel eens met een verhoging van het

nombre de membres des commissions, autant il est opposé à l'idée de déterminer la représentation des groupes politiques en fonction du nombre de leurs membres.

Dans la logique du règlement du Sénat, c'est d'abord la proportionnelle qui détermine la composition des commissions, et la représentation en commission qui ouvre ensuite l'accès au bureau. Il n'est pas d'accord, pour sa part, de remettre cette logique en question.

Selon un membre, l'on ne peut faire abstraction du fait que l'on décide ici «à la tête du client». Ce n'est point le «hasard» qui a fait que les démocrates chrétiens francophones se trouvent dépourvus du droit de vote dans les commissions — tout en y disposant toujours du droit de parole. C'est la volonté de l'électeur et la loi de la démocratie. Dans la même logique «démocratique» que celle qui est invoquée ici, pourquoi ne permettrait-on pas également à Écolo et au FN, qui, ensemble, ont obtenu plus de voix que le cdH, de bénéficier du droit de vote en commission ?

Le président attire l'attention sur le fait que si l'on porte le nombre de membres de quinze à dix-sept pour les commissions permanentes, il conviendrait d'adapter dans le même sens la composition du Comité d'avis pour l'égalité des chances entre les femmes et les hommes. Ce comité est en effet le seul organe dont le nombre de membres est également fixé à quinze dans le texte actuel du règlement.

Il propose dès lors de compléter la modification proposée à l'article 21 par une modification similaire de l'article 86, rédigée comme suit :

Art. 86

À l'article 86-1, alinéa 2, du règlement du Sénat, le mot «quinze» est remplacé par le mot «dix-sept».

*
* *

Les modifications proposées à l'article 21-2, alinéa 1er, et à l'article 86-1, alinéa 2, sont adoptées par 8 voix contre 1 et 2 abstentions.

Le nouvel intitulé de la proposition devient dès lors : «Proposition modifiant les articles 21 et 86 du Règlement du Sénat en vue d'augmenter le nombre des membres des commissions».

aantal commissieleden, maar niet met het voorstel om de vertegenwoordiging van de fracties vast te stellen op basis van hun ledenaantal.

Krachtens het reglement van de Senaat geschiedt de samenstelling van de commissies op basis van de evenredige vertegenwoordiging, en biedt vertegenwoordiging in de commissies toegang tot het bureau. Voor spreker mag aan die logica niet worden getornd.

Een lid denkt dat men er toch niet aan voorbij kan dat hier «à la tête du client» wordt beslist. Het is niet «een toeval», die ervoor heeft gezorgd dat de franstalige christen-democraten niet meer met stemrecht — maar toch wel met spreekrecht — in de commissies zijn vertegenwoordigd. Het is de wil van de kiezer en de wet van de democratie. Waarom zouden in dezelfde zogenaamde «democratische» logica die hier wordt aangehaald, dan Ecolo en FN, die samen meer stemmen hebben behaald dan de cdH, ook geen stemrecht in commissie krijgen ?

De voorzitter wijst erop dat als het aantal leden van de vaste commissies van vijftien op zeventien wordt gebracht, de samenstelling van het Adviescomité voor gelijke kansen voor vrouwen en mannen in dezelfde zin zou moeten worden aangepast. Dat comité is immers het enige orgaan waarvan het aantal leden in de huidige versie van het reglement ook op vijftien is vastgesteld.

Hij stelt dan ook voor om de voorgestelde wijziging van artikel 21 aan te vullen met een soortgelijke wijziging van artikel 86, luidende :

Art. 86

In artikel 86-1, tweede lid, van het Reglement van de Senaat wordt het woord «vijftien» vervangen door het woord «zeventien».

*
* *

De voorgestelde wijzigingen van artikel 21-2, eerste lid, en van artikel 86-1, tweede lid, worden aangenomen met 8 stemmen tegen 1 stem bij 2 onthoudingen.

Het nieuwe opschrift van het voorstel zal derhalve luiden : «Voorstel tot wijziging van de artikelen 21 en 86 van het Reglement van de Senaat teneinde het aantal commissieleden te verhogen».

Confiance est faite au rapporteur pour la rédaction du présent rapport.

Le rapporteur,
Philippe MAHOUX.

Le président,
Armand DE DECKER.

*
* *

Texte adopté par le Bureau
Voir doc. n° 3-73/3

Vertrouwen wordt geschonken aan de rapporteur voor het opstellen van dit verslag.

De rapporteur,
Philippe MAHOUX.

De voorzitter,
Armand DE DECKER.

*
* *

Tekst aangenomen door het Bureau
Zie stuk nr. 3-73/3